Naproti tomu nutno se zadostiučiněním uvítati novou a velmi podrobnou úpravu *mezinárodního práva soukromého,* jehož ustanovení podstatně spočívají na vídeňské osnově zákona o mezinárodním právu soukromém, redigované ve vídeňském ministerstvu spravedlnosti v roce 1913 na základě porad zvláštní komise, jejichž členem byl nynější předseda superrevisní komise *prof. Jan Krčmář* (Dův. zpr. str. 251). Rovněž nový § 60 vl. návrhu o. z. o *mezimístním právu soukromém* setká se jistě se souhlasem. Zmínky zasluhuje ještě § 155 vládního návrhu *o obdobě žalob vlastnických,* zejména se zřetelem k plenárnímu usnesení nejvyššího soudu ze dne 17. května 1932, Pres. 1965/31, čís. 11674 úř. sb. n. s., §§ 360 a násl. vl. návrhu o. z. o. o *konversi zástavního práva* a §§ 365 a násl. o *zástavním právu nespolném,* ustanovení § 437 vl. návrhu o. z., v němž se pamatuje na možnost *posledních pořízení při živelných a podnikových pohromách,* na př. při katastrofách důlních, § 579, podle něhož *důvod vydědění pomine polepšením dítěte,* § 731 o *postihu při částečném splnění solidárního závazku,* § 877 o. z. o *ochraně bezelstných osob třetích* v kapitole o obstarání cizích záležitostí, § 885 o *ratihabici počínání jednatele bez příkazu,* § 1027 o *uspokojení provaděče díla,* § 1173 o *ochraně proti poškození nebo proti zničení věci,* § 1183 o *smluveném poenale* (srov. Dův. zpr. str. 244).

Budiž pamatováno také na to, že vl. návrh o. z. upravuje *právo stavby,* otázku *reálných břemen* a *výměnek.* Velmi záslužný čin provedla komise, když dala v §§ 1284—1288 ustanovení *o cenných papírech majiteli svědčících,* neboť o nich nemáme vlastně dosud ustanovení žádná, což nejtížeji pociťuje právní prakse.

Několik kritických výtek, které byly zde učiněny, nemá snad zlehčiti práci komisí, pověřených přepracováním obč. zákoníka. S radostí nutno zjistiti, že bylo pracováno velmi pečlivě a s opravdovou láskou a u vědomí velké důležitosti předmětu. Komise svou práci vykonaly jistě *dobře. Nyní jest řada na našich zákonodárných sborech. A od nich očekáváme, že mezery vládního návrhu, které nepřímo byly zaviněny jimi samými, vyplní a účelné korektury provedou.* Republice a s ní celému občanstvu jest přáti, aby v tomto očekávání nebylo zklamáno.

Daň z thesaurace.

Majitel důchodu má na vybranou mezi dvojím upotřebením důchodu. Buď jej spotřebuje, to je nakoupí za něj spotřební statky, nebo šetří, tvoří úspory. Ani jeden, ani druhý způsob není výlučně možný. Kdyby se všecko, co se za určité hospodářské období vytvoří, přímo spotřebovalo, nebylo by v hospodářství pokroku, vývoj kupředu by se zastavil a šel opačným směrem k primitivnější a primitivnější formě. Kdyby se

všecko ušetřilo, nebylo by zase z čeho žít. Proto je třeba, aby se část důchodu spotřebovala a část ušetřila. Spotřebovala v zájmu přiměřené životní míry, ušetřila, aby tuto životní míru bylo možno budoucně zvyšovati. Mýlí se ti, kteří jsou ochotni věřiti, že jen vzrůst přímé spotřeby zvyšuje poptávku po statcích a tím oživuje výrobu a zaměstnanost, neboť stejný účinek má vzrůst úspor, ba za jistých předpokladů dokonce v daleko větší míře, než vzrůst spotřeby. To však platí jen tehdy, je-li s úsporami naloženo tak, jak žádá zájem střádala i celého hospodářství. Jaký to vlastně zájem je, bude vyloženo v následujícím.

V peněžním hospodářství odpovídá reálnému výnosu národní práce, peněžitý národní důchod. Národní důchod je číslo, za které se koupí celý národní produkt. Kdyby se celý národní důchod přímo spotřeboval, vyráběly by se v hospodářství jen spotřební statky a hospodářství by upadalo. Jestliže se jen část přímo spotřebuje a část ušetří, zařídí se podle toho výroba a bude vyráběti z části statky spotřební a z části statky investiční, v nichž pak jsou trvale uloženy přebytky práce, úspory. Prostředkem k tomu, aby se celý národní důchod změnil za vyrobené statky, je souhrn peněžních značek, jimž říkáme oběživo. Národní důchod a oběživo jsou pochopitelně veličiny zcela rozdílné. Řekneme-li na př., že náš národní důchod je asi 50 miliard Kč, neznamená to, že je v oběhu 50 miliard Kč, neboť tento národní důchod byl vytvořen za celý rok a během roku postupně použit. Naproti tomu oběživo je souhrn hotových peněz, které v tom kterém okamžiku v hospodářství obíhá a umožňuje tak směnu důchodů za statky. Jeho potřeba závisí ještě na jiných činitelích, než na velikosti důchodů, zejména na rychlosti oběhu statků a na současnosti platů. Bude tím větší, čím větší budou důchody, čím pomalejší oběh peněz a statků a čím více platů bude třeba v určitém okamžiku provésti. Je-li v daném okamžiku v hospodářství méně oběživa, než je potřeba, zpomalí se jeho chod na škodu všech. Proto je nutné a prospěšné, aby všechny peněžní značky, které tvoří oběživo, také skutečně obíhaly. Jestliže důchodce nakupuje za získaný důchod statky, vrací tím peníze zpět do oběhu, jestliže část důchodu nespotřebuje, nýbrž ušetří, neodnímá peníze oběhu jen tehdy, když si úspory neponechá u sebe, nýbrž je uloží v peněžním ústavě, nebo je poskytne, ať už v jakékoliv formě, jiné osobě. Peněžní ústav mu platí za to úrok, na nějž si však sám musí také vydělat, a proto také nemůže nechat peníze ležet v tresoru. Půjčuje je opět na úrok podnikatelům, obchodníkům, majitelům nemovitostí, státu atd. Za úspory v peněžních ústavech soustředěné se vyrobí stroje, postaví továrny, domy, školy, nemocnice, silnice atd., tedy statky trvalých hodnot, které zvyšují úroveň hospodářského společenství a vkladatelé jsou vlastně jejich spoluvlastníky, neboť bez jejich úspor by tyto investice nemohly býti provedeny.

Co se stane, jestliže majitelé úspor je neuloží do peněžních ústavů, ani jich neposkytnou jiným osobám, nýbrž si je ponechají u sebe v pokladnách, truhlicích, punčochách? Především utrpí tu ztrátu, že se tím připraví o úrok. Jednají tím zřejmě proti svému zájmu. Daleko víc než sobě samým škodí však hospodářství celému, a to v dvojím směru. Jednak tím, že se o množství neužitečně uschovaných peněz zmenší oběživo, jednak tím, že se o tutéž částku zmenší národní důchod. Popsané hospodářství, škodlivé jednání střádalů, pak nazýváme thesaurací. Číselně vyjádřeno, rovná se thesaurace souhrnu oběživa po odečtení toho, co je potřeba k běžným obchodům (Keynes). Míra škodlivosti thesaurace závisí na její velikosti v poměru k celkovému oběživu a k národnímu důchodu. Je to tedy více méně otázka konkretního případu. Abychom si mohli představit škodlivost thesaurace u nás, musíme dosadit čísla, která alespoň zhruba vyjadřují velikost našeho oběživa, národního důchodu a thesaurace. Thesaurace se odhadovala na 1 miliardu Kč, národní důchod asi na 50 miliard Kč. Oběživo pak obnáší, podle výkazů Národní banky,

zhruba 6 miliard Kč (spolu s žirem). Pochopíme nyní, jakou brzdou hospodářského života je thesaurace, jestliže činí celou šestinu veškerého oběživa. A její škodlivost by nebyla o mnoho menší, kdyby thesaurované peníze obnášely i jen půl miliardy Kč. Oč hladčeji a rychleji by běžel hospodářský stroj, kdyby všecky peněžní značky, které figurují na výkazu Národní banky, také skutečně obíhaly. Thesaurace má však také velmi nevítané účinky v druhém směru, v poměru k národnímu důchodu. Zlomek vyjadřující tuto škodlivost je sice menší, neboť obnáší jen jednu padesátinu národního důchodu, ale účinky jsou snad ještě nevítanější. Zmenší-li se národní důchod o jednu miliardu, nezmění se tím nic na národním produktu. Stejně velký, nezmenšený národní produkt je kupitelný za zmenšený peněžní národní důchod. Proto musejí klesnout ceny a všecka ostatní pružná hospodářská čísla se všemi průvodními zjevy deflace. Hospodářství se ustálí na nižší úrovni a thesaurované peníze jsou pro ně mrtvé. Bylo by možno, aby cedulové ústředí náhradou za thesaurované oběživo vehnalo do oběhu nové peníze, které by škodlivým účinkům zamezily, aniž by nastaly účinky zjevu opačného, inflace, avšak není přesného základu pro výpočet potřebného množství, ani formy, kterou by tak mohlo učiniti. Objem thesaurace je měnivý a dodatkové oběživo by mu nebylo lze stále přizpůsobovati, neboť by bylo nepružné. Z toho plyne, že škodlivých účinků již nastalé thesaurace nelze odčiniti a zbývá tudíž cesta druhá, *zabrániti vzniku thesaurace.* Někteří (Silvio Gessel) viděli prostředek k tomu v zavedení peněz s ubývající hodnotou (Schwundgeld, la monnaie fondante), avšak tato metoda byla již mnohokráte z různých míst odmítnuta. Vedla by k důsledkům naprosto nechtěným a odstranila by úrok a šetření vůbec. Za dnešních poměrů bylo by nejvýhodnější *zavésti pokutu za takové protihospodářské jednání ve formě daně z thesaurace.* Thesaurant by byl postižen nejen tím, že jeho peníze nenesou úroku, nýbrž ještě nad to daní, kterou by musel platit z podstaty, za škodu hospodářskému společenství způsobenou. Neběží při tom však o daň ve vlastním slova smyslu jako prostředek k obecné úhradě veřejných potřeb, nýbrž o způsob, jakým zabrániti nebo alespoň podstatně zmenšiti thesauraci. Proto není na místě uvažovati o její výnosnosti nebo nevýnosnosti. Účelu daně z thesaurace bude dosaženo, nevynese-li nic a zmizí-li thesaurace nebo zmenší-li se alespoň na možné minimum.

Je ještě jiný důvod k zavedení daně z thesaurace. Je dosti častým zjevem prakse při vyměřování přímých daní, že berní správa najednou přijde u poplatníka na kapitál, jehož výnos nebyl přiznán k zdanění ani daní rentovou (pokud zdanění nebylo provedeno srážkou) ani důchodovou. Poplatník si na př. koupí nebo postaví dům, koupí pozemek, automobil, obchod atd., a když berní správa vyšetřuje, odkud byl kapitál nabyt, nebo kde byl uložen, tu tvrdí poplatník, že jej měl uschován doma. Berní správa většinou nemůže dokázat opak (vklady u peněžních ústavů jsou tajné) a stát přichází, byly-li peníze skutečně uloženy na úrok, o důchodovou daň (někdy také ještě o rentovou). Nijak to nepřispívá k daňové morálce, je-li finanční správa v těchto případech bezmocná. Tuto mezeru by rovněž vyplnila daň z thesaurace, aniž záleží na tom, byly-li peníze skutečně thesaurovány, nebo výnosně uloženy a výnos poplatníkem zatajen. Určité obtíže jsou spojeny s konkretní úpravou navrhované daně, totiž, jak kapitál postihnout a jakou sazbou. Snad by bylo možno stanoviti určitý termín k přihlášce thesaurovaných kapitálů a sazbu upravit progresivně k velikosti kapitálu a době, během níž byl odňat hospodářství, přihlížejíc při tom k velikosti celkového důchodu poplatníkova. Byl-li by pak zjištěn zatajený thesaurovaný (skutečně nebo předstíraně) kapitál teprve při vyměřování přímých daní, bylo by možno kromě toho uložiti ještě trestní sankci. Nebude-li uznáno, že by tato metoda vedla k úspěchu, stačilo by pro začátek v nejhorším případě zdaňovati thesaurované kapitály náhodně, jakmile se na ně přijde při vyměřování přímých

daní. V každém případě však by musela býti sazba tak upravena, aby byla tíživější, než kdyby kapitál byl výnosně uložen a řádně zdaněn daní rentovou i důchodovou. Tím by bylo pomoženo na obě strany. Daň by plnila svou funkci jak jako prostředek k pokutování skutečných thesaurantů, tak nepoctivých poplatníků. Měla by i tak svoje odůvodnění jako prostředek k zamezení thesaurace alespoň do určité míry, neboť by způsobila, že skutečně nebo předstíraně thesaurované kapitály by byly bez zdanění nepoužitelny. Působilo by to na thesauranty také psychologicky, což se nesmí podceňovati.

Na konec je nutno zdůrazniti, že povaha daně není fiskální, není to, jak už bylo shora upozorněno, ani daň a neběží o to, aby si stát takto opatřil nové příjmy a zvýšil břemeno, beztoho někdy nesnesitelné. Zařadila by se mezi veřejné příjmy akcesorické, jako bankovková daň, národohospodářská cla, úroky z prodlení a veřejnoprávní pokuty. Účelem navrhované daně je zameziti zjev škodlivý střádalovi a celému hospodářství, pramenící z nemístné nedůvěry v peněžnictví a hospodářské zaostalosti a pak potrestati poplatníky nepoctivé. V tomto smyslu to není daň, nýbrž výchovný prostředek a instrument hospodářské politiky. Nebyl by postižen nikdo, kdo nakládá ušetřenými penězi tak, jak to žádá zájem jeho vlastní a celého hospodářského společenství, a kdo se nesnaží nepoctivým způsobem vymknouti povinnostem, které mu ukládá stát.

Dr. *František Stránecký.*

Nová osnova trestního zákona.

Na sklonku druhého desítiletí trvání státu se zdá, že jsou podnikány vážné kroky, aby slibné »prozatím« zákona z 28. října 1918 č. 11 Sb. z. a nař., prodlužujícího život obsahu rakousko-uherských zákonů, se stalo skutkem. Vždyť nešlo ani tak o to, neponechávat císařský inventář do republikánské domácnosti. Modernisace a unifikace jsou důvody, proč se na novelisaci tak nedočkavě čeká, důvody, před jejichž vážností onen prestižní ustupuje zcela do pozadí. V posledních dnech dovídá se veřejnost s uspokojením, že mají býti novelisovány dva veliké normové celky, právo občanské a trestní s příslušnými normami procesními. Osnova trestního zákona je právě ve stadiu připomínkového řízení.

Reforma trestního zákona jevila se nutnou již před válkou a je známo, že osnova z roku 1912 neměla daleko k uzákonění. Hned po převratu bylo v tomto směru pracováno dále. Komise složená z vynikajících odborníků trestního práva uveřejňuje roku 1926 »Přípravné osnovy trestního zákona« s obšírnou důvodovou zprávou. Tato osnova se stala známou celému právnickému světu a všeobecně bylo uznáváno, že je v souladu s posledními výsledky kriminální politiky a legislativní techniky.

Přes deset let uplynulo od té doby a místo uzákonění osnovy »profesorské«, dočkáváme se osnovy nové, »vládní«, vypracované justiční správou. Není třeba osnovu znát, aby už z té skutečnosti si bylo lze vypočítati, v jakém směru jsou asi provedeny změny. Studium osnovy ověří tuto starou zkušenost dokonale. Osnova sama k tomu praví, že »Přípravné osnovy« z r. 1926 byly podkladem diskuse, z jejíhož výtěžku těží osnova nová. Čím dále tím více se prý ukazovalo, že dalekosáhlá reforma, zamýšlená osnovou z r. 1926, bude spojena se značnými obtížemi. Hospodářská krise a její důsledky pro státní organismus, nutnost pronikavých úspor ve všech odvětvích státní správy, trvalý a vleklý zápas justiční správy se stále rostoucím pracovním úkolem, který soudy zdolávají již delší dobu jen s napětím všech sil, zkušenosti, jakých bylo nabyto v praksi s některými menšími reformami v oboru trestního soudnictví a studium